

Tilläggsyrkande S, MP, V, M, L, C, D

Särskilt yttrande KD

2022-04-22

Ärende nr: 2.2.6

Tilläggsyrkande angående redovisning av uppdrag om socialtjänstens insatser i hedersrelaterade ärenden och samverkan med kvinnojourer samt placering i SiS-hem

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att muntligen redovisa för kommunstyrelsen hur staden arbetar för att säkerställa att inte röja identiteten för personer som utsätts för hedersvåld med placering i skyddade boenden.

Yrkandet

I uppdraget som Stadsledningskontoret fick ingick det dels att redovisa huruvida staden placerar unga personer som utsatts för hedersvåld på SiS ungdomshem, dels hur staden arbetar för att säkerställa att dessa personers identitet och gömställe inte röjs. Eftersom staden inte gjort några sådana placeringar så har förvaltningen inte besvarat den andra delen av yrkandet.

Förvaltningen tar i sitt tjänsteutlåtande upp det faktum att personer som lever i en hederskontext kan tvingas leva med skyddad identitet eller gömd under delar eller hela livet. Jämställdhetsmyndigheten publicerade i mars 2022 rapporten *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer: Delredovisning av uppdraget att höja kunskapen om våldsutsatta personer som lever med skyddade uppgifter med fokus på kvinnor och barn*. Rapporten beskriver bland annat livssituationen för kvinnor som lever med skyddade personuppgifter och tar upp det faktum att för kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, kan vissa våldsutövare även be en bror, kusin eller annan släkting att hota och förtrycka kvinnan, vilket gör att faran för kvinnan aldrig upphör.

Rapporten innefattar bland annat en intervjustudie med 86 kvinnor, där tre av fyra någon gång fått sina uppgifter röjda – flera kvinnor har fått dessa röjda flera gånger. De har röjts på grund av att information om kvinnornas personuppgifter har röjts från bland annat socialtjänsten och skyddade boenden.

Jämställdhetsmyndigheten betonar att kommuner behöver ha uppdaterade rutiner och riktlinjer gällande hanteringen av skyddade personuppgifter. Vi menar att detta är avgörande för att samhället ska kunna stötta utsatta personer på bästa sätt. Vi menar därför att det finns anledning att även besvara den andra delen av yrkandet, även om det då inte rör placeringar på Sis-hem utan på skyddade boenden.

Tilläggsyrkande

Ärende nr: 2.2.3

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag om socialtjänstens insatser i hedersrelaterade ärenden och samverkan med kvinnojourer samt placering i SiS-hem

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till kommunstyrelsen med en fristående redovisning av kostnaderna vid hedersrelaterade insatser samt kostnader för placeringar i SiS-hem, avseende de grupper som utsätts för hedersrelaterat våld.
2. I övrigt antecknas och godkänns redovisningen

Yrkandet

Sverigedemokraterna är fullt införstådda med att de insatser som beskrivs i redovisningen är nödvändiga. Det förvånar oss dock att stadsledningskontoret inte presenterar de reella kostnaderna både för insatser och akuta boendelösningar.

Vi har länge förespråkat förebyggande och informativa insatser riktat mot föräldrar vid hedersrelaterat våld i Göteborg. Det är vår fasta övertygelse att tydlig information från dag ett om svensk lagstiftning, föräldrars skyldigheter och barns självklara rättigheter - hade kunnat minska stora delar av de hedersrelaterade övergreppen och det hedersrelaterade våldet, samt de utgifter hedersrelaterade ärenden för med sig i Göteborgs Stad.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-03-07

Diarienummer 1363/21

Handläggare

Jeanette Stål

Telefon: 031-368 03 13

E-post: jeanette.stal@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag om socialtjänstens insatser i hedersrelaterade ärenden och samverkan med kvinnojourer samt placering i SiS-hem

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2021-10-27 § 825, att redovisa vilken typ av insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande tvångsgifte och övriga hedersrelaterade ärenden, samt i vilken utsträckning och på vilket sätt socialtjänsten samverkar med tjej- och kvinnojourer i dessa fall, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag 2022-01-26 § 54, att utreda om Göteborgs Stad placerar unga personer som utsatts för hedersvåld på SiS ungdomshem samt hur staden arbetar för att säkerställa att dessa personers identitet och gömställe inte röjs, antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen gav 2021-10-27 § 825 stadsledningskontoret i uppdrag att redovisa vilken typ av insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande tvångsgifte och övriga hedersrelaterade ärenden, samt i vilken utsträckning och på vilket sätt socialtjänsten samverkar med tjej- och kvinnojourer i dessa fall. Vidare gav kommunstyrelsen 2022-01-26 § 54 stadsledningskontoret ett kompletterande uppdrag att utreda om Göteborgs Stad placerar unga personer som utsatts för hedersvåld på SiS ungdomshem samt hur staden arbetar för att säkerställa att dessa personers identitet och gömställe inte röjs. Ärendet är en redovisning av båda uppdragen.

Stadsledningskontorets utredning visar att inga placeringar på SIS institutioner avseende personer vars ärenden rör hedersproblematik har gjorts under den undersökta tiden. Enligt socialförvaltningarna är detta heller inte praxis.

Placeringar är den vanligaste insatsen totalt sett för alla orsakskoder som gäller hedersproblematik, både för barn och vuxna, men barn får även andra stödjande insatser. Vad gäller ärenden där det finns en risk för barnåktenskap är det vanligaste ett utreseförbud och mindre vanligt med placering eller andra insatser.

Stadsledningskontoret bedömer att det finns behov av fördjupad kompetensutveckling inom socialförvaltningarna och att man säkerställer uppföljning av ärenden med

hedersproblematik. Stadsledningskontoret kan konstatera att samverkan med kvinnojourer ser olika ut mellan socialförvaltningarna som deltagit i utredningen och det pågår ett stadenövergripande utvecklingsarbete mellan civilsamhället, där ett flertal kvinnojourer ingår, och socialförvaltningarna på området våld i nära relation. Några av de deltagande organisationerna arbetar med målgruppen utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Bedömning ur ekonomisk dimension

All våldsutsatthet är kostsamt för samhället och för individen, förutom att det också innebär stort lidande och en kränkning av individens mänskliga rättigheter. Personer som lever i en hederskontext har en större hotbild mot sig än de som utsatts för våld i nära relation, det innebär att de har behov av större insatser från samhällets sida för skydd och säkerhet, och det ofta under en lång tid. Det kan också innebära att individen tvingas leva med skyddad identitet eller gömd under delar eller hela livet. Varje individ som frantas rätten till utbildning, arbete och frihet är också en förlust för samhället. Att arbeta förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck kan både minska lidande för individer och innebära ekonomiska vinningar för samhället.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Hedersrelaterat våld och förtryck är en konsekvens som kan drabba individer om de bryter mot de starkt patriarkala normer som råder i en hederskontext. Kontrollen av kvinnors sexualitet är central då det finns en föreställning om att familjens heder är knuten till flickor och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Pojkar tvingas inte sällan att kontrollera sina kvinnliga släktingar och kan både utsättas för våld och för tvångsäktenskap, även om flickor och kvinnor numerärt är mest utsatta i en hederskontext. Hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta i en hederskontext.

Barn- och tvångsäktenskap är en form av hedersrelaterat våld och förtryck. Barn- och tvångsäktenskap kan ske genom att familj eller släktingar försöker övertyga, pressa, tvinga, hota eller misshandla den unga till att gifta sig mot sin vilja. Det drabbar främst flickor men även pojkar. Många som har tvingats in i ett tvångsäktenskap saknar rätten att skilja sig.

Tvångsäktenskap är inte bara förknippat med våld i nära relationer, utan även isolering, ofrivillig graviditet, våldtäkt, psykisk misshandel och sexuellt och ekonomiskt utnyttjande. Forskning visar också att tvångsäktenskap är sammankopplat med självskadande, psykisk ohälsa och självmord.

Enligt uppgifter från Unicef gifts mer än 12 miljoner flickor bort som barn varje år. Mer än 650 miljoner kvinnor som lever världen över idag har ingått äktenskap som barn. Barnäktenskap förekommer även bland pojkar. Unicef uppskattar att 115 miljoner pojkar ingått äktenskap som barn. Pojkar som ingår barnäktenskap tvingas ofta ta ansvar för försörjningen av den nya familjen. Det är ett stort ansvar som ett barn inte är redo för. Ofta påverkas också pojkarnas möjligheter till utbildning eftersom många tvingas arbeta.

Homo- och bisexuella, trans- och queerpersoner löper en särskilt hög risk att giftas bort mot sin vilja, eftersom det ses som ett sätt att kontrollera och förhindra att de lever i enlighet med sin sexualitet eller könsidentitet. Ett tvångsäktenskap kan vara ett omvändelseförsök, det vill säga att föräldrar eller andra släktingar försöker ”bota” personens homosexualitet genom att tvinga hen in i ett heterosexuellt äktenskap. Personer med intellektuell funktionsnedsättning är också en särskilt sårbar grupp när det gäller utsatthet för barn- och tvångsäktenskap.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-10-27 § 825
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2022-01-26 § 54

Ärendet

Kommunstyrelsen gav 2021-10-27 § 825 stadsledningskontoret i uppdrag att redovisa vilken typ av insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande tvångsgifte och övriga hedersrelaterade ärenden, samt i vilken utsträckning och på vilket sätt socialtjänsten samverkar med tjej- och kvinnojourer i dessa fall. Vidare gav kommunstyrelsen 2022-01-26 § 54 stadsledningskontoret ett kompletterande uppdrag att utreda om Göteborgs Stad placerar unga personer som utsatts för hedersvåld på SiS ungdomshem samt hur staden arbetar för att säkerställa att dessa personers identitet och gömställe inte röjs.

Stadsledningskontoret återkommer i detta ärende till kommunstyrelsen med redovisning i båda uppdragen.

Beskrivning av ärendet

Genomförande

Stadsledningskontoret har beställt statistik från Intraservice ur ärendehanteringssystemet Treserva för 2021 att kunna svara på vilka insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande hedersproblematik. Statistiken visar antal aktualiseringar, antal individer, beslut om utredning eller inte samt vilken typ av insats som eventuellt beslutats om och därtill antal dygn i olika former av boendeplaceringar. Orsakskoderna som dessa aktualiseringar och insatser är:

- Bristande omsorg: risk för giftermål
- Bristande omsorg: hedersrelaterat
- VUX: hedersrelaterat

De två första koderna rör barn upp till 18 år och den nedre rör vuxna. För vuxna särskiljs alltså inte risken för tvångsäktenskap. I Treserva registreras unga mellan 18-20 år för sig på grund av att de kan omfattas av Lagen om vård av unga (LVU).

Statistik på placeringar inom SiS för samma koder har också inhämtats.

Stadsledningskontoret har vidare ställt frågor till åtta kvinno- och tjejjourer i Göteborg samt till fyra föreningar som på andra sätt möter och stöttar personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck (Homan, RFSL, Elektra, Lex femme). Frågorna som ställdes var:

1. På vilket sätt samverkar ni med socialtjänsten i ärenden med hedersproblematik? Beskriv om det rör sig om jourplatser/samtal/förebyggande insatser eller annat. Beskriv också i vilken utsträckning samverkan sker, om det till exempel gäller enstaka fall eller är mer frekvent förekommande.
2. Finns det något ni önskar utveckla/förbättra i samverkan med socialtjänsten när det gäller personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, i så fall vad?
3. Övrigt ni önskar skicka med?

Inkomna svar redovisas under rubriken Samverkan med kvinno- och tjejjourer.

Dialogmöten om insatser och bedömningar har genomförts med Regionalt stödcentrum heder, resursteam heder, central samordnare hedersrelaterat våld och förtryck och

representanter för socialförvaltningarna i Nordost och Sydväst. Frågan om placeringar inom SiS för målgruppen har varit föremål för dialog med socialförvaltningarna.

Statistik

Antalet aktualiseringar överstiger antalet individer på de flesta orsakskoder i tabellen, vilket innebär att det till exempel kan ha inkommit flera orosanmälningar för samma person under ett år. Att utredningar överstiger antalet personer innebär att man startat utredningar på denna orsakskod fler än en gång.

Orsakskod	Antal individer	Antal aktualiseringar	Ny utredning/läggs till pågående utredning	Ej inleda utredning
Bristande omsorg: hedersrelaterat	120	164	137	27
Hedersrelaterat 18-20	16	24	20	4
Bristande omsorg: risk för giftermål	14	14	8	6
VUX: hedersrelaterat	36	47	41	2
SUMMA	186	249	206	39

Tabell 1

För de vuxna finns en differens i summan mellan aktualiseringar som leder till utredning och de som inte gör det. Differensen gäller ärenden där ansökan tagits tillbaka av individen. Störst andel ärenden som avslutas utan utredning rör Bristande omsorg: risk för giftermål.

Orsakskod	Beslut om boende	Antal dygn	Beslut om annan insats
Bristande omsorg: hedersrelaterat (0-17)	85	5 511	36
Hedersrelaterat 18-20	51	2 552	4
Bristande omsorg: risk för giftermål	1	230	2
VUX: hedersrelaterat	71	2 613	3
SUMMA	208	10 906	45

Tabell 2

Ingen av dessa personer har placerats inom Statens institutionsstyrelses (SiS) institutioner.

När det finns risk för att ett barn förs utomlands i syfte att giftas bort eller könsstympas kan socialnämnden från 1 juli 2020 ansöka om utreseförbud som gäller barnet. Beslut om utreseförbud meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Socialnämnden får besluta om tillfälligt utreseförbud, om rättsens beslut om utreseförbud inte kan avvaktas med hänsyn till risken för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige. Beslut om utreseförbud tillämpas i de ärenden som kodas som Bristande omsorg: Risk för giftermål och syns inte som beslut om insats i tabellerna ovan. För 2021 har det fattats 14 beslut om utreseförbud för sex individer. Besluten rör sex tillfälliga beslut, ett beslut om fastställande av tillfälligt utreseförbud, tre avslag av tillfälligt utreseförbud, två ansökningar om utreseförbud och en omprövning av utreseförbud. Ett utreseförbud innebär en spärmarkering i den unges pass och förbudet är begränsat till svenska pass. Spärren är kopplad till passet och inte till personen vilket får till följd att en person med utreseförbud inte kan efterlysas av polisen. En ny utredning är tillsatt av regeringen om utreseförbudet bör utvidgas och hur det kan göras mer effektivt.

Aktualiseringar och insatser 2017-2020

Socialförvaltningen Centrum har haft i uppdrag från direktörerna för dåvarande stadsdelsförvaltningar samt social resursförvaltning att beskriva nuläget och säkra kontinuerlig lägesbild bland annat genom statistik över anmälningar inom socialtjänsten på området våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till pandemins påverkan på våldsutsatthet. Uppdraget mynnade ut i en fördjupningsrapport med namnet *Våld i nära relationer under pandemin - En statistiksammanställning inom socialtjänsten i Göteborg*. Enligt statistiska sammanställningar i rapporten har såväl aktualiseringar, som individer och antal insats per individ ökat under de studerade åren.

På koderna Bristande omsorg: hedersrelaterat och bristande omsorg: risk för giftermål ser utvecklingen ut enligt nedan.

	2017	2018	2019	2020
Antal unika aktualiseringar	109	110	190	195
Antal unika individer	82	96	157	164

Tabell 3

Koderna har lagts ihop med totalt antal individer, det går därför inte att särredovisa antal individer per orsakskod. Insatserna redovisas heller inte separat i den rapporten vilket inte gör det möjligt att följa insatserna kopplat till just hedersproblematik. Den generella trenden på våldsområdet är att insatser per individ ökar och då främst placeringar, medan interna och externa öppenvårdsinsatser minskar per person. Flickor beviljas fler insatser än pojkar.

Det framgår inte i rapporten om den statistiska ökningen speglar en faktisk ökning eller om stadens verksamheter blivit bättre på att upptäcka och anmäla misstänkt våldsutsatthet bland barn. Den studerade perioden sammanfaller med en period där staden kontinuerligt utökade och stärkte arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialtjänstens insatser i ärenden med hedersproblematik

Av Socialtjänstlagen (SoL) 11 kap. framgår att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. När det gäller barn som kan vara i behov av skydd eller stöd har socialtjänsten ett långtgående utredningsansvar

(11kap. 2 § SoL). Utredningar som gäller barn som kan behöva skydd bör ha högsta prioritet inom socialtjänsten och ska inledas utan dröjsmål. En utredning av ett barns behov av skydd eller stöd ska inte göras mer omfattande än vad som behövs (Socialstyrelsen 2016).

Av 6 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer framgår att när nämnden får kännedom om barn som kan ha utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående, eller ha bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående, ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp.

Inför dialogmöten med socialförvaltningarna har representanterna fått ta del av den statistik som stadsledningskontoret beställt via Intraservice för 2021 samt frågeställningar kring insatser och bedömningar.

Som visas i tabell 2 är placering i boende den vanligaste insatsen för såväl barn som unga vuxna och vuxna. Vad gäller barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck uppger socialtjänstens representanter att de främst jobbar med skyddsplaceringar då det finns för stora risker för ökat våld och kontroll av den unge om man inte placerar. På boendet får barnet/den unge också stödsamtal och andra stödjande insatser utifrån behov. Av statistiken framgår att barn beviljas andra insatser än placeringar, det gäller kontaktfamilj/-person och externa eller interna insatser. Dessa övriga insatser sätts enligt socialtjänsten oftast in efter en placering utifrån behov. Insatserna kan vara stödsamtal eller olika behandlingsprogram för att stärka och stötta individen efter sin våldsutsatthet. Även vuxna får stödsamtal som insats.

Vissa av de ärenden som avslutas utan insats för vuxna kan handla om att den utsatta får stöd från socialsekreterare och resursteam heder men tackar nej till skyddat boende för att den utsatta ordnat eget boende hos vänner och bekanta. Vissa tar tillbaka sin ansökan av rädsla för ytterligare våld, i de fallen uppger socialtjänsten att man jobbar hårt på att motivera till stöd och hjälp och att man är generös med att hålla ärendet öppet.

På frågan varför sex av fjorton aktualiseringar för Risk för giftermål inte lett till utredning kan socialförvaltningarnas representanter inte ge något generellt svar kopplat till dessa ärenden. Man menar att en oro för att ett barn ska giftas bort är en allvarlig signal som i de allra flesta fall leder till skyndsamtal utredning. De exempel som ges för att inte inleda utredning är om det gäller ett ärende där det redan pågår insatser när orosanmälan inkommer och socialsekreteraren som hanterar både anmälan och insatserna har kännedom om omständigheter som motsäger risken för giftermål, då inleds inte utredning.

En annan möjlig orsak man anger till att inte inleda utredning är om skolan orosanmält på grund av att en elev ska resa till ett land förknippat med hederskultur. Socialtjänsten kontaktar då skolan för att undersöka om det föreligger en risk för giftermål. Det händer då att skolan inte har någon kännedom om att barnet lever i en hederskontext utan bara agerat på signalen resa till annat land med hederskultur. Socialtjänsten kontaktar då även barnet och föräldrarna. Om det fortsatt saknas indikatorer för att risk för giftermål kan styrkas kan detta göra att utredning inte inleds, enligt socialtjänstens representanter. Representanter från båda socialförvaltningarna menar dock att det vanligaste är att man inleder utredning i dessa fall och att man alltid samarbetar med resursteam heder som deltar i möten med barn och föräldrar och i riskbedömningar samt ofta i stödjande samtal

med utsatta. Resursteamens insatser är inte biståndsbedömda och syns därför inte i statistiken.

Dialog med Resursteam heder, Regionalt stödcentrum heder och central samordnare heder

I dialoger med Resursteam heder, Regionalt stödcentrum heder och den centrala samordnaren mot hedersrelaterat våld och förtryck (hädanefter kallade stödfunktionerna) påpekas att det kan finnas ett mörkertal både vad gäller personer som riskerar att föras ut ur landet av hedersrelaterade orsaker och att leva i utsatthet för hedersvåld. Dessa kan aktualiseras av andra orsaker som hög skolfrånvaro eller utåtagerande beteende men under utredning visar det sig att man lever i en hederskontext och att den utsattheten ligger till grund för frånvaro och andra indikationer på att individen inte mår bra. Enligt stödfunktionernas erfarenheter kan föräldrarnas goda intryck i utredningar leda till att socialtjänsten lägger ner ärendet. Det kan också finnas en oro från skolans personal att föräldrarna läser anmälan och att man därmed riskerar att relationerna till föräldrarna försämrats vilket försvårar deras möjligheter till stöd för barnet. Det kan leda till att skolan är vaga i sin orosanmälan.

Stödfunktioner menar att det är viktigt att socialtjänsten ställer rätt frågor i både förhandsbedömning och utredning för att förstå problematiken. Det kan vara svårt för den unga att stå fast vid sin historia under utredningen på grund av rädsla, det är därför viktigt att socialtjänsten förstår ambivalensen hos den utsatta och stöttar denne. Det första samtalet bedöms av stödfunktionerna vara det viktigaste och nödvändigheten att återgå till den berättelsen är stor. Resursteamens och stödcentrums roll är att stötta yrkesverksamma och utsatta genom processen av anmälan och utredning.

Placeringar av unga i hederskontext på Statens institutionsboenden (SiS)

Enligt Treservas data har inga unga placerats på SiS under 2021 som rör orsakskoderna för hedersproblematik. Under utredningen tas denna fråga upp med socialförvaltningarna och representanterna bekräftar att man inte placerar inom SiS i dessa fall. Praxis är att endast unga med egna beteendeproblem placeras inom SiS enligt LVU § 3.

Varken i Amanda-kommissionens rapport eller i kartläggningen *Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar En kartläggning i Göteborg, Stockholm och Malmö 2017-2018* finns några uppgifter om placering på SiS för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Samverkan med kvinno- och tjejjourer

Från fem civilsamhällesaktörer har svar på utställda frågor inkommit. Två aktörer driver verksamhet med skyddade boenden, övriga bedriver förebyggande arbete på området på olika sätt.

Aktörerna som driver verksamhet i form av skyddade boenden tar emot kvinnor som utsatts för våld i nära relation utifrån socialtjänstbeslut men även utan. I de fall kvinnorna kommer utan beslut från socialtjänsten kan jouren hjälpa till med kontakt med socialtjänst och andra myndigheter.

Föreningarna som möter utsatta men inte har boenden har enstaka samverkan med socialtjänsten. Exempel på samverkan med socialtjänsten som anges är en hbtqi-person som flytt en hederskontext och sökt sig till en förening, då kontaktas socialtjänsten och en person från föreningen kan följa med som stöd i kontakt med myndigheter.

På frågan om det finns något föreningen/jouren önskar utveckla eller förbättra i samverkan med socialtjänsten när det gäller personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck svarar två att kompetensen kring hedersproblematik varierar stort hos socialtjänsten och att man i hanteringen av ärendet därför blir beroende av vilken socialsekreterare man får kontakt med. En av kvinnojourerna vill poängtera hur viktigt det är med lågtröskelverksamheter som deras och att de verksamheter som arbetar med målgruppen får långsiktigt ekonomiskt stöd.

Ett problem som tas upp av en jour är kvinnor som förlorar placering på skyddat boende på grund av orsaker bortom kvinnans kontroll och som inte har effekter på skyddsbehovet. Det kan handla om en kvinna som svarar i telefonen när exmannen (förövaren) ringer eller tvärtom; att förövaren inte har försökt kontakta kvinnan och då bedöms som att han inte längre är ett hot. Jouren som lyfter detta upplever att kvinnorna hamnar mellan stolarna och att socialtjänsten inte accepterar kvinnans egna erfarenheter och rädsla som grund för skyddsbehov. Jouren bedömer att det finns risk att kvinnorna går tillbaka till hedersförtrycket och våldet i dessa lägen och att socialtjänsten behöver ha en förståelse för att de skyddsbehövande kvinnorna inte alltid agerar i linje med de råd man gett.

I samtal med socialförvaltning Nordost uppger representanterna att man önskar mer fördjupade och verksamhetsnära utbildningsinsatser. De flesta socialsekreterare uppges ha den baskunskap man behöver men de som möter problematiken oftare har behov av mer djupgående kunskap. På fråga om de samverkar med kvinno- eller tjejjourer svarar Nordost nej, man upplever inte att jourerna har den specifika kompetens om hedersproblematik som krävs. Sydväst uppger att de använder kvinnojourer för vuxna kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Planerat Idéburet offentligt partnerskap med kvinnojourer

Socialnämnden Centrum fattade 2021-12-21 § 325 ett inriktningsbeslut för arbetet med ett stadenövergripande idéburet offentligt partnerskap (IOP), i syfte att förstärka och utveckla samverkan med kvinnojourer i Göteborg inom området våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor. Bakgrunden till ärendet var ett brev till de fyra socialnämnderna från fem ideella kvinnojourer som uttryckt en vilja att utveckla arbetet med de gemensamma samhällsinsatserna kring frågan genom att ingå i ett partnerskap med staden. Vid beslutstillfället i december 2021 hade antalet ideella organisationer som vill vara med i IOP ökat till elva. Organisationerna är kvinno- och tjejjourer eller andra stödjande och rådgivande aktörer på området våld i nära relation/hedersrelaterat våld och förtryck. Inom samarbetet kring IOP har fyra målområden hittills identifierats:

- Nå fler personer som är utsatta för våld med tidiga insatser.
- Utveckla ett bredare spektrum av insatser och en förstärkning av det skydd och stöd som finns för våldsutsatta.
- Skapa bättre samverkan mellan staden och ideella, både utvecklat samarbete kring individer men även på mer strategiska nivåer.
- Driva gemensamt utvecklingsarbete i sakfrågan, exempelvis genom kunskaps- och kompetensutveckling och opinionsbildande verksamhet.

Förslaget till en ekonomisk modell inom IOP:t är att de ideella aktörerna får ett grundanslag för sin öppna stöd- och rådgivningsverksamhet samt opinionsbildande verksamhet. Utöver det kommer en rörlig ersättning att betalas ut som baseras på antalet biståndsbedömda placeringar av kvinnor och barn som skett under året i varje jour.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets bedömning av stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är att det förbättras och fördjupas kontinuerligt. Flertalet satsningar har genomförts de senaste åren för att öka kunskap, förbättra rutiner, höja uppmärksamheten och att erbjuda stöd och skydd utifrån individens behov och barnets bästa.

Det är svårt att göra konkreta bedömningar av socialtjänstens insatser utan att granska ärenden vilket inte varit aktuellt i detta uppdrag. En sådan granskning genomfördes för cirka 2 år sedan och arbete med förbättringar av bristerna kräver tid. Det finns dock ett antal slutsatser att dra utifrån stadsledningskontorets utredning.

Placeringar för att undkomma våld är prioriterat och andra insatser sätts in efter behov, att socialtjänsten inte placerar unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck inom SiS är positivt. Att socialtjänsten uppger att man använder sig av resursteam heders expertkompetens är också positivt.

Stadsledningskontoret bedömer att behovet av fördjupad kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck kopplat till socialförvaltningarnas uppdrag behöver omhändertas snarast då samma bedömning gjordes av Amanda-kommissionen 2020. Det ligger i linje med aktiviteten om kompetenshöjning i Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ansvar för detta delas mellan Socialnämnd Centrum som står för utbildningsinsatser och övriga socialnämnder som omhändertar att personal har den kompetens som krävs för att utföra sitt uppdrag.

Stadsledningskontoret kan utifrån utredningen konstatera att samverkan med kvinnojourer i ärenden som rör hedersproblematik varierar mellan stadsområden i staden, dock har endast två av fyra socialförvaltningar tillfrågats vilket gör att bedömningen inte är heltäckande. Att samverkan med civilsamhället på våldsområdet generellt ska stärkas bedöms viktigt för att förebygga våld i nära relationer och kunna ge stöd och skydd till utsatta. Några av de organisationer som deltar i samarbetet arbetar riktat mot hedersproblematik och möter målgruppen.

Stadsledningskontoret noterar att det i de ärenden som rör risk för barnäktenskap finns en större andel ärenden som avslutas utan utredning än i övriga ärenden. I dessa ärenden är utreseförbud vanligt förekommande medan andra insatser är ovanliga.

Stadsledningskontoret kan inte bedöma riktigheten i att endast utfärda utreseförbud utan att ha kännedom om de specifika omständigheterna. En brist i socialtjänstens ärendehantering enligt Amanda-kommissionen 2020 var egen uppföljning. Det är också en del av insatserna i stadens plan på området.

Stadsledningskontoret bedömer det som angeläget för socialnämnderna att säkerställa kontinuerliga uppföljningar i ärenden med hedersproblematik för att säkerställa att barn får rätt insatser utifrån behov, lagstiftningens krav och principen om barnets bästa.

Stadsledningskontoret bedömer vidare att det vid bekräftat bortförande av barn ska vidtas de åtgärder som står till buds, som samverkan med Utrikesdepartementet och polisen, för att försöka lokalisera och om möjligt få hem barnet.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag gällande förekomsten av tvångsgifte samt preventiva insatser

§ 825, 0793/21

Beslut

Enligt yrkande från S, D, M, L och C med tillägg enligt yrkande från V och MP:

1. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag, 2021-05-05 § 360, till stadsledningskontoret att redovisa förekomsten av tvångsäktenskap i staden och vilka preventiva insatser som pågår, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att redovisa vilken typ av insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande tvångsgifte och övriga hedersrelaterade ärenden, samt i vilken utsträckning och på vilket sätt socialtjänsten samverkar med tjej- och kvinnojourer i dessa fall.

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från S, D, M, L och C den 22 oktober 2021 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Utbildningsnämnden får i uppdrag att implementera Angeredsgymnasiets systematiska arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck inom sex- och samlevnadsundervisningen på samtliga kommunala gymnasieskolor i Göteborgs Stad. Nämnden ska även säkerställa att elever och skolpersonal får kännedom om stadens fyra Resursteam heder och hur de arbetar.
2. Grundskolenämnden får i uppdrag att anpassa Angeredsgymnasiets systematiska arbete kring hedersrelaterat våld och förtryck inom sex- och samlevnadsundervisningen till högstadiet och implementera i grundskolor där det finns behov.
3. Utbildningsnämnden, grundskolenämnden och förskolenämnden får i uppdrag att säkerställa att förvaltningarnas MR-team i större utsträckning arbetar i mer elevnära verksamhet i skolorna.

Tidigare behandling

Bordlagt den 13 oktober 2021, § 767.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 2 juli 2021.

Yrkande från S, D, M, L och C, särskilt yttrande från KD den 22 oktober 2021.

Tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021.

Tilläggsyrkande från SD den 8 oktober 2021.

Yttrande från V och MP den 27 oktober 2021.

Yrkanden

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från S, D, M, L och C den 22 oktober 2021 och avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar bifall till yrkande från S, D, M, L och C den 22 oktober 2021 och tilläggsyrkande från SD den 8 oktober 2021.

Daniel Bernmar (V) och Karin Pleijel (MP) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021 samt avslag på övriga yrkanden.

Marina Johansson (S) och Jessica Blixt (D) yrkar bifall till yrkande från S, D, M, L och C den 22 oktober 2021 och tilläggsyrkande från V och MP den 8 oktober 2021. Vidare yrkar Marina Johansson (S) avslag på tilläggsyrkande från SD den 8 oktober 2021.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på stadsledningskontorets förslag och yrkandet från S, D, M, L och C och finner att yrkandet från S, D, M, L och C bifallits.

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från V och MP och finner att det bifallits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD och finner att det avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till tilläggsyrkandet från SD.”

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C), Jonas Attenius (S), tjänstgörande ersättaren Elisabet Lann (KD) och ordföranden Axel Josefson (M) röstar Ja (12).

Jörgen Fogelklou (SD) röstar Nej (1).

Protokollsanteckningar

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 22 oktober 2021.

Representanterna från V och MP antecknar som yttrande en skrivelse från den 27 oktober 2021.

Reservation

Jörgen Fogelklou (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

KF Handling 2021 nr 237

Dag för justering

2021-12-09

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Reviderat yrkande från MP, V S, D, M, L och C särskilt yttrande KD angående utredning gällande placering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld

§ 54, 1477/21

Beslut

Enligt yrkande från MP, V, S, D, M, L och C:

Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda om Göteborgs Stad placerar unga personer som utsatts för hedersvåld på SiS ungdomshem samt hur staden arbetar för att säkerställa att dessa personers identitet och gömställe inte röjs, som komplement till stadsledningskontorets uppdrag att redovisa vilken typ av insatser som vidtas av socialtjänsten vid aktualiseringar gällande tvångsgifte och övriga hedersrelaterade ärenden.

Tidigare behandling

Bordlagt den 15 december 2021, § 1002.

Handlingar

Yrkande från MP, V, S, D, M, L och C särskilt yttrande KD den 19 januari 2022 (reviderat).

Tilläggsyrkande från SD den 21 januari 2022.

Yrkanden

Karin Pleijel (MP), Marina Johansson (S), Martin Wannholt (D), Axel Darvik (L) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från MP, V, S, D, M, L och C den 19 januari 2022 och avslag på tilläggsyrkande från SD den 21 januari 2022.

Tjänstgörande ersättaren Henrik Munck (-) yrkar bifall till yrkande från MP, V, S, D, M, L och C den 19 januari 2022 och tilläggsyrkande från SD den 21 januari 2022.

Propositionsordning

Kommunstyrelsen beslutar först att bifalla yrkandet från MP, V, S, D, M, L och C.

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD och finner att det avslagits.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 19 januari 2022.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2022-02-24

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar